

SISÄLLYS

Esipuhe 11
Lyhenteet 15

I JOHDANTO

- 1 Kansainvälisten toimielinten laaja kirjo 21
- 2 Kansainvälisen yhteistyön kehityskulkuja 29
- 3 Tutkimuskohde, rajaukset ja tutkimuksen eteneminen 41

II KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

- 1 Kansainvälisten järjestöjen peruspiirteitä 47
 - 1.1 Perustaminen 47
 - 1.2 Jäsenet, pysyvät osallistujat, tarkkailijat ja yhteistyökumppanit 48
 - 1.3 Rakenne 49
 - 1.4 Toiminta 50
 - 1.5 Päätöksenteko 53
 - 1.6 Järjestön ja jäsenvaltion suhde 54
- 2 Kansainvälisten järjestöjen oikeudellisia instrumentteja 57
 - 2.1 Mitä on oikeudellinen instrumentti? 57
 - 2.2 Kansainväliset sopimukset 58
 - 2.3 Pehmeä sääntely 59
- 3 Maailmanlaajuisia kansainvälisiä järjestöjä ja niiden oikeudellisia instrumentteja 63
 - 3.1 Yhdistyneet kansakunnat 63
 - 3.2 Kansainvälinen työjärjestö 89
 - 3.3 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö 101
 - 3.4 Maailman kauppajärjestö 115
 - 3.5 Kansainvälinen merenkulkujärjestö 125
- 4 Alueellisia kansainvälisiä järjestöjä ja niiden oikeudellisia instrumentteja 137
 - 4.1 Euroopan neuvosto 137
 - 4.2 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö 169
 - 4.3 Itämeren valtioiden neuvosto 178
 - 4.4 Arktinen neuvosto 185

III KANSAINVÄLISET INSTRUMENTIT JA NIIDEN KANSALLINEN TOIMEENPANO

- 1 Minkälainen on hyvä kansainvälinen instrumentti? 197
 - 1.1 Lähtökohta ja eri näkökulmia 197
 - 1.2 Hyvän kansainvälisen instrumentin kriteerejä 198
- 2 Kansainvälisten instrumentin laadinta, päätöksenteko ja toimeenpano 201
 - 2.1 Hankkeen käynnistäminen 201
 - 2.2 Instrumentin laatiminen 203
 - 2.3 Päätöksenteko 206
 - 2.4 Toimeenpano sekä seuranta ja valvonta 207
 - 2.5 Kansainvälisen instrumentin tavanomainen rakenne 208
- 3 Kansainvälisten sopimusten toimeenpano Suomessa 215

- 3.1 Perustuslain säännökset 215
- 3.2 Kansainvälisten sopimusten hyväksyminen ja voimaansaattaminen käytännössä 219
- 3.3 Ahvenanmaan erityisasema 225

IV Pohjoismaiden oikeudellinen yhteistyö

- 1 Pohjoismaat ja pohjoismainen oikeus 231
- 2 Pohjoismaisen oikeudellisen yhteistyön kehityspiirteet 237
 - 2.1 Aluksi 237
 - 2.2 Pohjoismaisen oikeudellisen yhteistyön käynnistyminen ja vakiintuminen (1872–1939) 239
 - 2.3 Oikeudellisen yhteistyön kukoistuksen ja kriisien aika (toisesta maailmansodasta 1980-luvun lopulle) 243
 - 2.4 Pohjoismaisen oikeudellisen yhteistyön hiipumisen aika (1980-luvun lopusta 2000-luvulle) 247
- 3 Pohjoismainen laki- ja sopimusyhteistyö 2000-luvulla 251
 - 3.1 Pohjoismainen lakiyhteistyö 251
 - 3.2 Pohjoismainen sopimusyhteistyö 254
- 4 Pohjoismaisen oikeudellisen yhteistyön tulevaisuuden näkymiä 261

V Euroopan unionin norminanto

- 1 Euroopan unionin oikeusjärjestelmä 267
 - 1.1 Euroopan unioni ja sen oikeudellinen perusta 267
 - 1.2 Sekundäärioikeus ja säädöstyypit 269
- 2 Euroopan unionin säädösten valmistelu, hyväksyminen ja toimeenpano 273
 - 2.1 EU-säädösten valmistelu 273
 - 2.2 Päätöksenteko 274
 - 2.3 Täytäntöönpano ja seuranta 275
- 3 Euroopan unionin säädösten muoto 277
 - 3.1 Lainsäädännön laatu 277
 - 3.2 EU-säädöksen vakiorakenne 278
- 4 Euroopan unioni ja kansainvälinen oikeus 283
 - 4.1 Ulkosuhteet 283
 - 4.2 Euroopan unionin kansainväliset sopimukset 286

VI Kansainvälisen norminannon tulevaisuus

- 1 Kritiikki kansainvälisiä järjestöjä ja niiden instrumentteja kohtaan 291
- 2 Sotilaallinen voimapolitiikka ja sen vaikutukset kansainvälisiin toimijoihin 293
- 3 Sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen mahdollisuudet 301

ENGLISH SUMMARY 305

Lähteet 377

Asiahakemisto 403

Henkilöhakemisto 409